

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Program dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky

Gruzie

2018–2023

OBSAH

Úvod	4
1. Gruzie.....	5
Situace země.....	6
1.1 Analýza potřeb země	7
1.2 Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030.....	9
2. Česká republika v Gruzii.....	10
2.1 Výsledky dosavadní spolupráce	10
2.2 Priority a cíle spolupráce	11
CÍLE A VÝSTUPY:.....	12
I. Inkluzivní sociální rozvoj.....	12
II. Zemědělství a rozvoj venkova Udržitelný rozvoj horských regionů	12
III. Řádná demokratická správa věcí veřejných.....	13
2.3 Opatření k dosažení cílů	14
2.4 Koordinace ČR s dalšími dárci	14
3. Podmínky realizace programu spolupráce	16
3.1 Podmínky realizace v zemi	16
3.2 Monitoring a evaluace.....	16
3.3 Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti.....	17
3.4 Platnost a aktualizace programu	17
4. Přílohy	18
4.1 Schéma programu	18
4.2 Results Matrix – Georgia (2018-2023)	19
4.3 Zkratky a vysvětlivky.....	20

ÚVOD

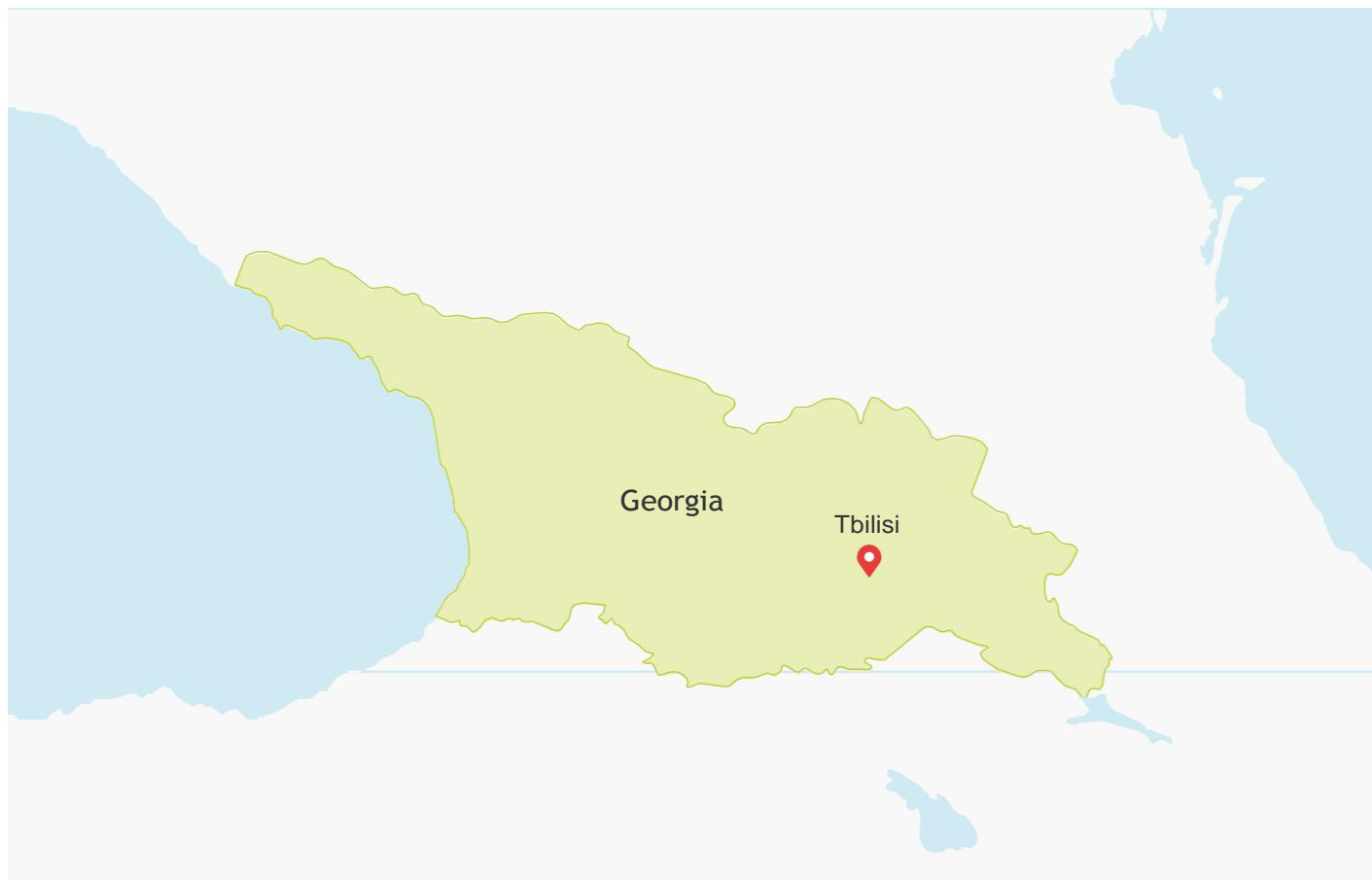
Česká republika tímto programem navazuje na dosavadní spolupráci a partnerství s Gruzii v oblasti rozvojové spolupráce a reaguje jím na její potřeby a rozvojové priority. Program vychází z cílů Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 - 2030 a respektuje cíle udržitelného rozvoje (SDGs) Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a zásady globálního partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci. Program zároveň zohledňuje dosavadní zkušenosti a evaluace projektů či sektorů uskutečněné v předcházejícím období. Program bere v úvahu i závěry a doporučení pro českou zahraniční rozvojovou spolupráci vzešlé z Peer Review OECD v roce 2016.

Gruzie je pro Českou republiku klíčovým partnerem v jihokavkazském regionu. Země čelí dopadům tzv. zamrzlého konfliktu na vlastním území, bezpečnostním rizikům v regionu a složitému ekonomickému a sociálnímu vývoji a Česká republika podporuje její jednoznačně formulované úsilí o zajištění stability a bezpečnosti, rozvoj demokracie a o co nejužší vazby s EU a NATO.

Cílem programu rozvojové spolupráce, který je nedílnou součástí komplexního angažmá České republiky v Gruzii, je podpora demokratických, sociálních a ekonomických reforem, podpora přibližování k Evropské unii a podpora teritoriální integrity země. Cílem programu je rovněž posílení bilaterálních vztahů s Gruzii a zintenzivnění spolupráce na úrovni vlád, samospráv, nevládních organizací a soukromých subjektů. V jednotlivých cílech bere program v úvahu dílčí doporučení resp. závazky Gruzie plynoucí z Asociační dohody mezi EU a Gruzii, stejně jako zásady, priority a potřeby prohlubování spolupráce s OSN, OBSE a Radou Evropy.

Pro naplnění svých priorit Česká republika hodlá podpořit **zejména inkluzivní sociální rozvoj všech skupin obyvatelstva v demokratické společnosti, zemědělství a udržitelný rozvoj venkova, ochranu krajiny, potravinovou soběstačnost a řádnou správu věcí veřejných**. Česká republika podpoří snahy o vymýcení chudoby, o dosažení genderové rovnosti a posílení postavení žen a dívek a přispěje k boji se změnou klimatu a zvládnutí jejích dopadů.

Tento program vznikl za aktivní účasti zástupců všech zainteresovaných rezortů státní správy, samospráv a nevládní i podnikatelské sféry. Jedná se o konsenzuální dokument, který bude základem koordinované a konsolidované rozvojové spolupráce České republiky v Gruzii, s cílem dále posílit její udržitelnost, koherenci i viditelnost.

1. GRUZIE

Počet obyvatel:	3.720,4 tisíc (dle posledního sčítání lidu v roce 2014)
Kategorizace země dle OECD/DAC:	nižší středně příjmové země
HND na osobu:	3.640,3 USD
Index korupčnosti CPI dle Transparency International:	48. místo
Index lidských práv dle Freedom House:	„partly free“
ODA:	6,28 mld. GEL (3,56 mld. USD) v roce 2015
ODA na hlavu:	957 USD (ODA tak činí nezanedbatelnou část v rozpočtu Gruzie)

Situace země

Gruzie je zemí s premiérským systémem. Demokratické instituce, přes všechny dílčí nedostatky, jsou dnes funkční součástí politického prostředí země.

Gruzie dne 27. června 2014 podepsala Asociační dohodu (AA) s EU, která se stala novým primárním smluvním dokumentem mezi EU a Gruzii; v platnost vstoupila dne 1. července 2016. Její součástí je Dohoda o hluboké a komplexní zóně volného obchodu (DCFTA), která předpokládá odstranění dovozních cel v rozsahu 100 % na straně Gruzie a 99,9 % na straně EU. Z AA mj. vyplývá, že pomoc EU Gruzii je provázána s programem reforem v zemi.

Země se nachází ve složitém politicko-ekonomickém prostředí. Nemá za souseda žádného silného ekonomického hráče, který by její ekonomiku „táhl“. Musí se tak spoléhat na zahraniční investice. Atraktivitu pro investory však snižuje vzdálenost od vyspělých trhů EU a malý gruzínský trh. Z těchto důvodů musí země dělat maximum, aby svou liberální ekonomickou politikou přesvědčila investory o výhodách investic (a případně přesunutí výroby) do Gruzie.

Díky dobré makroekonomické politice vlád (rovné daně, odbourání byrokracie, nulové zdanění reinvestovaného zisku apod.) se posledních cca 15 let se růst HDP pohybuje mezi 4 -5 %. Gruzie v posledních letech zaujala místo v první desítce hodnocení Světové banky Doing Business (např. založení firmy nyní trvá několik hodin - oproti 25 dnům v r. 2003). Největším ekonomickým problémem tak zůstává nedostatek pracovních příležitostí (hlavní důvod emigrace) a více než 50 % zaměstnanost pracujících v neefektivním zemědělském sektoru.

1.1 Analýza potřeb země

Analýza potřeb země vychází zejména ze strategického dokumentu gruzínské vlády „Socio-Economic Development Strategy of Georgia – Georgia 2020“. Dále se opírá o zkušenosti s dosavadní realizací ZRS ČR v zemi, vč. výsledků evaluací některých projektů. Jednotlivé potřeby jsou analyzovány na pozadí Cílů udržitelného rozvoje.

Přes dílčí pokroky v gruzínském systému sociální péče stále přetrvávají vážné problémy: zejména neexistující politiky inkluze potřebných skupin a nízká kapacita sociálních zařízení pro ně. Nedaří se účinně zlepšovat **životní úroveň lidí** v důchodovém věku. Stále existují hluboké rozdíly v rozvoji jednotlivých regionů; snahy vlády i regionálních zastupitelstev o vyrovnanější rozvoj v zemi jsou úzce inspirovány kohezní politikou EU a jejími zkušenostmi.

Průběžné a důsledné **zajištění přístupu žen a dívek** ke všem **možnostem a výhodám** generovaným v rámci rozvoje země je nutné k vyrovnání jejich nevýhod spočívajících v silném tradičním vnímání nerovného rozdělení genderových rolí v Gruzii.

Negativní dopady extrémních klimatických jevů v Gruzii jsou umocněné dlouhodobým nešetrným hospodařením v krajině (deforestace, přepásání pastvin, nevhodné územní plánování). Země disponuje širokým nerostně surovinovým potenciálem, avšak obecné povědomí o nutnosti jej využívat udržitelným způsobem je velmi nízké. V hornatých oblastech dochází k rozsáhlým půdním erozím i k vysokému riziku půdních sesuvů. Rozsáhlá území jsou ohrožena povodněmi. Gruzínská vláda konstantně řeší problémy desítek tisíc ekologických uprchlíků.

Gruzie má potenciál **potravinové soběstačnosti**, jehož dosažení vyžaduje změny jak na systémové tak i na grassroot úrovni. Prozatím se zemědělství potýká s velmi nízkou diverzifikací zemědělské produkce a efektivitou: přestože zaměstnává polovinu pracovní síly, přispívá do HDP pouze 10 %, přičemž 70 % potravin Gruzie dováží. Systém zajištění bezpečnosti potravin je rovněž neadekvátní.

Zdravotnictví je přes zavedení celoplošného pojištění v roce 2012 na velmi nízké úrovni. Neexistuje ucelená koncepce rozvoje **zdravotnictví a pečovatelských služeb**. Chybí odborně vzdělaný personál a technické vybavení je často zastaralé. Prevence a kontrola nemocí je omezená. Nízká kvalita a nedostatečná dostupnost zdravotních a sociálních služeb, slabý management a absence fungujících politikv tomto sektoru se dotýkají nejvíce seniorů, dětí, zdravotně postižených, nejhudších vrstev, lidí žijících v odlehlých oblastech a sociálně vyloučených skupin.

Gruzie disponuje řadou **cenných ekosystémů** a základní infrastrukturou pro chráněná území. Během poslední dekády Gruzie učinila znatelný pokrok v ochraně nejvíce ohrožených ekosystémů, ale území s trvalým osídlením v rámci ekosystémů na nižším stupni ochrany nejsou stále dostatečně podchycena. Tato území zároveň představují významný potenciál z hlediska ekonomického rozvoje (udržitelná turistika) a zemědělství (ekologická produkce).

V oblasti **demokratické a ekonomické transformace** Gruzie je klíčovým úkolem transpozice legislativy EU vyplývající z Asociační dohody a následně transformace a budování kapacit veřejné správy včetně místní a regionální samosprávy. Export gruzínské produkce nemůže využívat výhod DCFTA, protože není nastavený legislativní rámec ani připravené instituce.

1.2 Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030

V červnu 2014 přijala gruzínská vláda strategický dokument „Socio-Economic Development Strategy of Georgia – Georgia 2020“, v němž určila šest prioritních sektorů: ekonomický růst (zlepšení podnikatelského prostředí, reforma daní a daňového systému, další rozvoj zemědělství, rozvoj dopravní infrastruktury); rozvoj lidského kapitálu (zlepšení školského systému); právní stát a spravedlnost (budování nezávislého soudnictví a boj s korupcí); řádná správa věcí veřejných (rozvoj demokratických procesů, decentralizace veřejné správy); udržitelné využívání přírodních zdrojů (zelené technologie); sociální péče a zdravotnictví (stanovení a zkvalitňování standardů péče).

Gruzie je jednou ze zemí, které provádějí „nacionalizaci SDG“, kdy vláda sama nastavuje vlastní zaměření a plnění SDGs dle vlastních potřeb. Pro své úsilí si gruzínská vláda vybrala a rozpracovala všech 17 SDGs. ZRS ČR bude reflektovat indikátory stanovené gruzínskou vládou pro naplňování SDGs.

2. ČESKÁ REPUBLIKA V GRUZII

2.1 Výsledky dosavadní spolupráce

Od roku 2008 byla rozvojová spolupráce ČR s Gruzii ovlivněna důsledky konfliktu s Ruskem a primárně se soustředovala na jejich odstraňování. Česká vláda na rekonstrukční a rozvojovou pomoc v období 2008–2010 uvolnila mimořádné prostředky ve výši 150 mil. Kč, přičemž většina projektů byla soustředěna do sektorů zemědělství, zdravotnictví a vody a sanitační. Dosavadní české aktivity v Gruzii na tuto pomoc ve vybraných oblastech navázaly. Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010–2017 řadila Gruzii mezi prioritní země české ZRS bez programu spolupráce.

Česká rozvojová spolupráce je v Gruzii vnímána pozitivně. Přidaná hodnota projektů ZRS ČR spočívá v několika faktorech: dobře budovaná partnerství, transformační zkušenost, důraz na praktičnost výstupů a místní vlastnictví námětů projektů. Dosavadní projektové portfolio ČR v Gruzii je postavené na vyváženém poměru technické asistence a tzv. grassroot aktivit.

V sektoru zemědělství se mimořádná pomoc ČR soustředila v západní části Gruzie na podporu kooperativního hospodaření a na rozvoj kapacit drobných zemědělců. Další projekt byl zaměřen na zabezpečení pitné vody pro osm vesnic v nárazníkové zóně podél administrativní hranice mezi Gruzii a Jižní Osetií. Byla také provedena instalace solárních panelů na výrobu elektrické energie a ohřev vody v odlehlé oblasti Tuško.

Od roku 2010 byly projekty v sektoru ochrany životního prostředí zaměřené na prevenci dopadů extrémních klimatických jevů. Výsledkem je instalace několika desítek meteorologických a hydrometeorologických stanic a databáze na zpracování klimatických dat, dále byly zvýšeny kapacity Národní agentury životního prostředí. Související projekt byl zaměřený na zvýšení meteorologické bezpečnosti na hlavních dopravních trasách Gruzie. Prevenci katastrof měl za cíl projekt na zmapování a včasné varování před sesuvy půdy v rizikové municipalitě Dusheti v regionu Mtskheta-Mtianeti. Další projekt byl zaměřený na podporu managementu Imeretských jeskyní.

V sektoru zdravotnictví si ČR svým dlouhodobým a cíleným působením v oblasti prevence, diagnostiky a léčby rakoviny a dětské leukémie vydobyla velmi dobrou pozici. Projekty v sektoru sociální infrastruktura a ostatní sociální služby byly zaměřeny na oblast cílené sociální péče a služeb, rozvoj domácí péče, integrace znevýhodněné mládeže, budování kapacit místních sociálních pracovníků a expertízy v oboru adiktologie.

ČR poskytla pomoc při reformě veřejné správy, vzdělávání územních samospráv a odbornou asistenci v oblasti fiskální decentralizace. Projekt technické asistence zajišťoval od roku 2014 aproximaci evropské environmentální legislativy a vybudování kapacit relevantních institucí v oblasti prevence průmyslových katastrof. V projektu technické asistence poskytuje od roku 2007 Ministerstvo financí prostřednictvím studijních návštěv svým partnerům konzultace k širokému okruhu témat z oblasti veřejných financí, regulace finančních trhů, mezinárodní ekonomické spolupráce, evropské integrace, včetně čerpání prostředků z fondů EU.

V Gruzii byly rovněž realizovány projekty programu Aid for Trade, které byly směřovány do oblasti posilování managementu gruzínského vodního hospodářství. Jednalo se zejména o budování informačního systému a o přenos dat při monitoringu spodních vod v oblastech Alazani-Agrichai, Kvareli a Lagodekhi.

De facto samostatný sektorově průřezový regionální program tvořilo několik vzájemně propojených projektů (z oblasti zemědělství, energetiky, ochrany přírody, lesnictví, zdravotnictví a zvyšování kapacit samospráv) v horském regionu Tušsko v rámci plánu péče zdejší CHKO.

2.2 Priority a cíle spolupráce

V souladu s rozvojovými ambicemi gruzínské vlády si program dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky a Gruzie klade za cíl celkovou podporu a aktivaci ekonomického potenciálu země a jejího obyvatelstva a vytváření udržitelného a inkluzivního hospodářského růstu, který přispěje k odstranění chudoby a nerovností, podpoří vyšší zaměstnanost a celkovou soběstačnost všech skupin obyvatelstva. V aktivitách rozvojové spolupráce bude brán zřetel na rovnost žen a mužů i všech skupin obyvatelstva, na řádnou demokratickou správu věcí veřejných a na ochranu klimatu.

Česká republika bude ve svých aktivitách podporovat komplexní rozvoj venkova, vč. zemědělství, chce se soustředit na zajištění potravinového zabezpečení obyvatelstva při současné ochraně krajiny a udržitelném hospodaření s půdou i lesy. Dále se bude věnovat oblasti inkluzivního sociálního rozvoje a podpoře demokracie a dobrého vládnutí. Česká republika bude při naplňování cílů vycházet rovněž z vlastní zkušenosti z celkové hospodářské a společenské transformace své země. Důraz bude také kladen na provázání dvoustranných aktivit s politikami EU, včetně Migračního partnerství.

CÍLE A VÝSTUPY:

Na základě uvedených východisek a s ohledem na specifické zkušenosti a možnosti českých i gruzínských implementačních partnerů si Česká republika vybrala následující tři prioritní oblasti a v jejich rámci se soustředí na dosažení následujících cílů udržitelného rozvoje (SDGs, Agenda 2030), přičemž důraz bude kladen rovněž na vzájemnou provázanost sektorových a tematických priorit:

I. Inkluzivní sociální rozvoj

Prevence úmrtnosti na nepřenosná onemocnění a zavedení a posílení systému sociální ochrany marginalizovaných skupin obyvatel

Aktivita budou zaměřené na podporu efektivní prevence, posílení včasné diagnostiky a zlepšení dostupnosti kvalitní léčby nepřenosných nemocí, a to zejména onkologických onemocnění a cukrovky. Dále budou projekty cílit na plošné zvyšování kvalifikace a zavedení systému dlouhodobého vzdělávání pro zdravotnický personál a zavádění systému kontroly kvality zdravotnických služeb.

Cíle bude dále dosaženo skrze předávání zkušeností s nastavováním systémů sociální ochrany a sociální péče tak, aby pokrývaly nejzranitelnější složky obyvatelstva. Vedle podpory rozvoje celonárodních sociálních opatření, zejména v oblasti legislativy, budou aktivity zahrnovat tvorbu a institucionalizaci speciálních programů tak, aby docházelo k lepšímu zacílení na nejvíce potřebné skupiny obyvatelstva. K naplnění cíle povede budování kapacit příslušných institucí veřejné správy a sdílení zkušeností při zavádění nových postupů cílené sociální péče.

II. Zemědělství a rozvoj venkova

Udržitelný rozvoj horských regionů

Gruzie disponuje cennými horskými ekosystémy, jejichž stávající ochrana není zdaleka dostatečná, zejména v oblastech s osídlením (nelegální těžba dřeva, přepásání pastvin a další neudržitelné nakládání s přírodními zdroji, nedostatečné odpadové

hospodářství). Zároveň jsou tato území s ohledem na svůj reliéf a geografické umístění vysoce zranitelná v důsledku dopadů klimatických změn, umocněných nevhodnou lidskou činností. Tento cíl bude proto zaměřen na multisektorová opatření vedoucí k ochraně horských ekosystémů i k udržitelnému hospodaření, a to zejména pokud jde o zemědělství (ekologická produkce s přidanou tržní hodnotou, inovativní zemědělské postupy, lesnictví a udržitelný rozvoj turistiky a rozvoj místních komunit. Dále budou výstupy zaměřeny na prevenci a posílení připravenosti na důsledky klimatických změn a přírodních katastrof a budování systému včasného varování a jiné infrastruktury, včetně sdílení zkušeností s budováním kapacit v oblasti krizového řízení. Důraz bude kladen rovněž na budování kapacit místních samospráv, odborné vzdělávání a tvorbu relevantních legislativních opatření (v souladu s cílem III.).

III. Řádná demokratická správa věcí veřejných

Etablování účinných, odpovědných a transparentních institucí veřejné správy

Podpora řádné správy věcí veřejných bude zaměřena na naplňování závazků Gruzie vyplývajících z Asociační dohody s EU a plné implementace DCFTA. K dosažení tohoto cíle budou aplikované

aktivity a projektové výstupy soustředěné na aproximaci evropské legislativy a budování kapacit relevantních institucí veřejné správy včetně místních samospráv. S ohledem na implementaci DCFTA je cílem programu splnění požadavků EU na budování legislativního a institucionálního rámce pro potřeby exportu gruzínské zemědělské produkce do členských zemí EU, podpora rozvoje podnikatelského prostředí a budování kapacit země v oblasti životního prostředí.

Hlavní prioritou tohoto programu jako celku je **inkluzívní sociální rozvoj Gruzie a úspěšná transformace ve smyslu plnění závazků dohody o přidružení k EU a plná implementace DCFTA**. Realizací programu bude ČR navíc přispívat k naplňování dalších zahraničně-politických priorit ve vztahu ke Gruzii, kterými jsou zejména demokratická transformace země a předvstupního procesu do EU; podpora dobrého vládnutí, institucionálních kapacit, vlády práva a dodržování lidských práv; podpora teritoriální integrity země; rozvoj bilaterálních vztahů a spolupráce na úrovni vlád, samospráv, nevládních organizací a soukromých subjektů.

Česká republika je připravena dle potřeby doplnit bilaterální rozvojové aktivity v Gruzii humanitární pomocí, zejména v případě závažných katastrof nebo zvýšeného přílivu navrátilců, ale i ve vztahu k posilování připravenosti a snižování rizika katastrof. Program rozvojové spolupráce bude nadále probíhat v synergii s Programem transformační spolupráce, pro který je Gruzie jednou z prioritních zemí.

Geografické zaměření programu na systémové úrovni zahrnuje celou Gruzii. Geografické vymezení programu cíleného na udržitelný rozvoj horských regionů a místních komunit bude soustředěno zejména do regionů Mtskheta-Mtianeti, Samegrelo a Adžarsko.

2.3 Opatření k dosažení cílů

Stěžejní formou pro dosažení cílů a výsledků programu je dvoustranná projektová rozvojová spolupráce, doplněná o projekty trojstranné spolupráce spolufinancované dalšími donory. Doplnkovými formami jsou mnohostranná rozvojová spolupráce ČR a v případě potřeby humanitární pomoc.

V rámci dvoustranné rozvojové spolupráce bude program naplňován zejména prostřednictvím rozvojových projektů cílených na zvyšování kapacit partnerů a příjemců, zahrnující přenos know-how, technologií a investičních celků. Tyto projekty budou realizovány na základě projektových námětů předložených v souladu s Metodikou zahraniční rozvojové spolupráce s ohledem na zacílení programu a na základě ověření aktuálních potřeb v místě, a to skrze dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a případně i peněžní dary místním subjektům v partnerské zemi. Dalším nástrojem jsou pak tzv. malé lokální projekty (MLP) realizované přímo při zastupitelském úřadu (ZÚ) ČR, které umožňují menší, přesně cílené rozvojové aktivity v souladu se zaměřením programu a propojené s dalšími projekty ZRS ČR. Využívány budou rovněž nové finanční nástroje, studie proveditelnosti, podnikatelská partnerství rozvojového či investičního charakteru a projekty podpory obchodu (Aid for Trade). Přímou vazbu na stanovené prioritní oblasti rozvojové spolupráce tohoto programu budou mít i technické nástroje vysílání učitelů i expertů do Gruzie a studijní návštěvy pracovníků gruzínské veřejné správy v ČR, které budou zaměřené výlučně na přenos know-how. Vedle toho budou využívány synergie s dalšími technickými nástroji, jako je poskytování stipendií, a s dalšími programy, jako je např. Program transformační spolupráce, zejména v oblasti podpory řádné demokratické správy věcí veřejných.

V Gruzii má mimořádný význam třístranná spolupráce, a to především v zemědělství. Jedná se například o European Neighbourhood Programme for Agriculture and Rural Development (ENPARD) Evropské unie nebo Emerging Donors Challenge Fund financovaný Spojenými státy. Spolufinancování takových projektů bude ze strany České republiky soustředěné na efektivní propojení cílů i výstupů české ZRS s komplexními rozvojovými aktivitami v Gruzii.

V oblasti mnohostranné spolupráce jsou významné aktivity Zeleného klimatického fondu (Green Climate Fund – GCF), jehož je ČR členem, resp. podpůrného programu německé GIZ „Climate Finance Readiness“, pro něž je Gruzie jednou z prioritních zemí. Výhodou těchto aktivit je i aktivní zapojení českých expertů. Vedle možnosti propojení s českou ZRS bude ČR těmito aktivitami také přispívat k naplňování mezinárodních klimatických závazků.

2.4 Koordinace ČR s dalšími dárci

Česká republika bude v souladu s globálními zásadami o efektivnosti rozvojové spolupráce a v duchu kontinuity svého dosavadního přístupu usilovat o koordinaci svých aktivit s ostatními dárci v tematických oblastech svého prioritního zájmu dle Strategie ZRS 2018 – 2030. Spolupráce bude rozvíjena zejména v rámci společného programování EU. V oblastech oboustranného nebo vícestranného zájmu budou navazovány dle možností a kapacit projektové spolupráce s dalšími donory.

Evropská unie (jako instituce) je největším donorem v Gruzii; poskytuje okolo 30 % celkové ODA (jež činila 558 mil. USD v roce 2015). Největšími evropskými bilaterálními dárci jsou Německo (cca 7 % celkové ODA) a Švédsko. Evropská rozvojová pomoc je doplněna podporou implementace Asociační dohody a DCFTA, která je realizována prostřednictvím programu CIB (Comprehensive Institution Building) a Evropského nástroje sousedství (ENI). Největším mimoevropským donorem jsou Spojené státy (cca 25 % celkové ODA) a Japonsko (9%), další pomoc přichází od mezinárodních dárců (Asijská rozvojová banka, WB, EBRD).

Hlavní platformou pro koordinaci ZRS v Gruzii je Oddělení koordinace dárců (Donor Coordination Unit) Úřadu vlády Gruzie, které koordinuje dárcce v 6 sektorech. Některá gruzínská ministerstva nadto pořádají pravidelná koordinační jednání (zejm. v sektoru zemědělství a životního prostředí). S rozpracováním společného programování se bude dále rozvíjet a prohlubovat především koordinace v rámci EU. Česká republika je aktivní součástí společného programování v souladu s vlastními prioritami i kapacitami a v duchu principů efektivnosti a harmonizace pomoci i vzájemné zodpovědnosti mezi donory a gruzínskou vládou. Od roku 2016 má ČR status „*coordinating donor*“ pro sektory zdravotní péče a sociální zabezpečení v rámci společného programování EU, dále ČR od roku 2016 spolupředsedá výboru pro koordinaci donorů pro oba zmíněné sektory v rámci pravidelných setkávání gruzínské vlády s donory.

3. PODMÍNKY REALIZACE PROGRAMU SPOLUPRÁCE

3.1 Podmínky realizace v zemi

V období 2010 – 2017 byla Gruzie zařazena mezi prioritní země české ZRS bez programu spolupráce. Rozvojové aktivity byly realizovány na základě jednotlivých projektů. Pro období od roku 2018 má ČR zájem uzavřít s Gruzii mezivládní dohodu o rozvojové spolupráci, která by usnadnila realizaci české rozvojové pomoci v Gruzii.

3.2 Monitoring a evaluace

Monitorování projektů a evaluace naplňování programu jsou základními předpoklady pro průběžné informování všech aktérů o průběhu a výsledcích spolupráce v potřebné míře i kvalitě. Tyto procesy se budou řídit ustanoveními obsaženými ve Strategii ZRS a v Metodice projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce. Výsledky monitorování a zejména evaluací budou zásadním podkladem pro komplexní vyhodnocení rozvojových aktivit, pro rozhodování o další spolupráci s Gruzii na strategické, programové i projektové úrovni a následného komplexního systému řízení, které bude výsledky vázat na strategické cíle.

Při průběžném monitorování a vyhodnocování rozvojových aktivit stanovených tímto programem bude uplatňován postup zaměřený na výsledky („result-based“), takže výstupy a cíle jednotlivých projektů budou sledovány jako prostředek pro efektivnější řízení a flexibilní nastavení potřebných změn dle měnících se podmínek realizace a nabytých zkušeností (ve smyslu „learning by doing“). Monitorování všech rozvojových aktivit ČR v zemi bude prováděno pracovníky zastupitelského úřadu ČR v Tbilisi, v případě projektů ČRA pracovníky České rozvojové agentury, a to 1 – 2x ročně. ČR bude usilovat o společné monitorovací mise s gruzínskými úřady, realizátory a partnery rozvojových aktivit. Výstupem monitorování budou monitorovací zprávy, které budou sdíleny mezi MZV (ORS), ČRA, ZÚ a gruzínskými úřady a budou také sloužit jako podklady k následným evaluacím. Pro monitoring naplňování programu budou v dvouletém cyklu revidovány hodnoty indikátorů výstupů a cílů programu dle zdrojů ověření dat (zejm. od gruzínských úřadů).

Předmětem evaluací bude posuzování dlouhodobých dopadů a přínosů rozvojových intervencí v Gruzii dle mezinárodně standardizované metodiky OECD a se zaměřením na jednotlivé tematické oblasti definované ve Strategii ZRS relevantní pro tento program. Bude rovněž vyhodnocováno, zda výsledky přispívají k naplňování cílů udržitelného rozvoje (SDGs) pojmenovaných v tomto programu. Posuzováno bude také geografické, resp. regionální zacílení programu. ČR bude usilovat o zapojování a posilování gruzínských evaluačních kapacit.

V průběhu každého roku implementace tohoto programu se na MZV uskuteční jedna až dvě konzultace mezi MZV, ČRA a popř. dalšími relevantními implementátory programu, jejichž cílem bude průběžný konsensus nad naplňováním programu a jeho očekávaných výsledků a včasná reakce na případné zásadní problémy.

Ve střednědobém horizontu je možno provést adaptaci programu tak, aby co nejlépe reagoval na potřeby gruzínské strany a maximálním způsobem zohlednil výsledky evaluací a jejich doporučení.

Před uplynutím platnosti programu vypracuje ZÚ a ČRA ve vzájemné součinnosti pro MZV celkovou zprávu s popisem a vyhodnocením výsledků s celkovou analýzou dopadů. Zpráva bude obsahovat odůvodnění v případech, kdy nebylo stanovených cílů a výstupů dosaženo a pojedná o tom, které

nástroje se osvědčily a které ne. Zpráva bude důležitým podkladem pro závěrečné vyhodnocení programu a pro rozhodnutí o další spolupráci s Gruzii.

3.3 Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti

Řízení rizik je prováděno v souladu se Strategii ZRS. Zásadním podkladem je strategická i projektová „Analýza rizik provádění zahraniční rozvojové spolupráce ČR v Gruzii“ (dále jen „Analýza“), jejíž součástí je i výčet nástrojů pro řízení rizik. Na jejím základě, spolu s analýzou rozvojových potřeb Gruzie, je postaven program spolupráce s Gruzii. Rizika i nástroje a opatření k jejich předcházení budou pravidelně monitorovány.

Udržitelnost rozvojové pomoci a výsledků realizovaných projektů je, s odkazem na Strategii ZRS, jedním ze základních cílů naplňování ZRS. Zvyšování udržitelnosti pak je důležitým měřítkem úspěšného partnerského rozvojového působení v zemi. Ke zvyšování udržitelnosti bude sloužit uvedené dobré řízení rizik a efektivní projektové řízení v jednotlivých fázích projektové cyklu. V souladu s ustanoveními ve Strategii ZRS je důraz kladen na kvalitní *identifikaci* rozvojových potřeb Gruzie v souladu s příslušnými strategiemi gruzínské vlády a dále na realizaci cílů a aktivit vedoucích k jejich naplnění dle stanovených pravidel.

Předpokladem je důkladná analýza účastníků a místních podmínek rozvojových aktivit a rovněž relevantní a kvalitní vstupní data. V rámci přípravy projektů bude v této souvislosti kladen důraz na kvalitně připravenou *strategii odchodu*. Důležitým prvkem pak je *zapojení místních partnerů do procesu přípravy a rozhodování o projektech*, se kterým souvisí i následné *sdílení vlastnictví výsledků* rozvojových aktivit podpořené pečlivým a předvídatelným *předáním projektu* včetně řádného zaškolení příjemců. Zásadní podmínkou úspěšné realizace projektů je spolupráce a komunikace realizátora s partnery v rámci předávání znalostí, školení aj. Za účelem dosažení synergických rozvojových dopadů pak musí probíhat *koordinace* s ostatními dárci a realizátory v dané lokalitě i vzájemná koordinace aktérů v rámci ZRS ČR. Důraz bude rovněž kladen na posilování kontrolních mechanismů a implementaci doporučení vzešlých z evaluací.

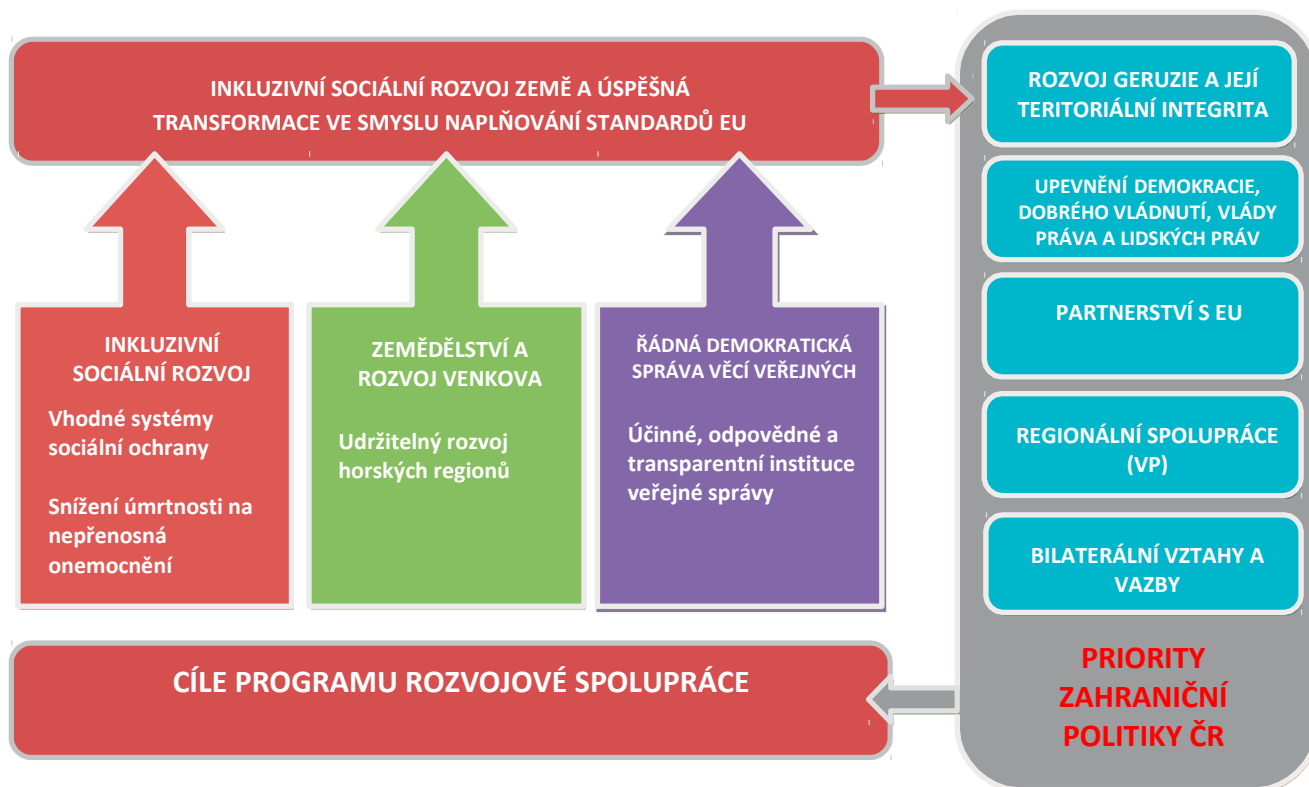
3.4 Platnost a aktualizace programu

Tento program rozvojové spolupráce České republiky s Gruzii byl uzavřen na období 2018 – 2023. Jeho naplňování bude průběžně vyhodnocováno v souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 – 2030 a každoročními plány monitoringu a evaluací tak, aby tato vyhodnocování sloužila k případnému zpřesnění plánu, bude-li to potřebné a vhodné. Nejpozději v roce 2023 bude provedeno komplexní vyhodnocení programu, na základě kterého bude rozhodnuto o další spolupráci.

4. PŘÍLOHY

4.1 Schéma programu

Gruzie 2018 – 2023 Program CzechAid

4.2 Results Matrix – Georgia (2018-2023)

Priority Areas of Sustainable Development	Results	Indicators
Inclusive Social Development	<p>Outcome 1: Implement nationally appropriate social protection systems and measures, to achieve substantial coverage of the poor and the vulnerable by 2023 (SDG Target 1.3)</p> <p>Output 1.1: Quality of social welfare services improved Output 1.2: Availability of social welfare services improved</p>	<p>Proportion of population covered by social protection systems, by sex, distinguishing children, unemployed persons, older persons, persons with disabilities, pregnant women, newborns, work-injury victims and the poor and the vulnerable.</p> <p>1.1: Percentage of social services providers meeting approved quality standards 1.2: Number of beneficiaries of social services programmes</p>
	<p>Outcome 2: Reduce premature mortality from non-communicable diseases through prevention and treatment and promote mental health and well-being (SDG Target 3.4)</p> <p>Output 2.1: Quality of healthcare services improved Output 2.2: Availability of healthcare services improved</p>	<p>Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease.</p> <p>2.1: Percentage of healthcare services providers meeting approved quality standards 2.2: Number of healthcare providers per 1000 inhabitants</p>
Rural Development	<p>Outcome 3: Ensure the sustainable development of mountain regions through conservation of mountain ecosystems, including their biodiversity, in order to enhance their capacity to provide benefits that are essential for sustainable and safe development and strengthen the resilience and adaptive capacity to climate-related hazards and natural disasters (SDG Target 15.4 and 13.1)</p> <p>Output 3.1: Improved management plans of mountain protected areas Output 3.2: Increased number of permanent and/or temporary farms and/or other enterprises with sustainable livelihoods, mainly in the field of agriculture, forestry and tourism Output 3.1: Increased number of square kilometres of risk areas covered with an early warning system</p>	<p>Coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity. Number of persons affected by natural disaster per 100 000 people</p> <p>3.1: Number of approved and enforced management plans of protected areas 3.2: Number of permanent and/or temporary farms and/or other enterprises with sustainable livelihoods, mainly in the field of agriculture, forestry and tourism 3.3: Decreased number of deaths, missing people, injured, relocated or evacuated due to disasters per 100,000 people</p>
Democracy and Good Governance	<p>Outcome 4: Develop effective, accountable and transparent institutions of at all levels (SDG Target 16.6)</p> <p>Output 4.1: Increase of transposed environmental EU legislative measures Output 4.2: Increase of transposed EU legislative measures in the field of agriculture</p>	<p>Number of implemented measures in line with EU acquis and their practical implementation</p> <p>4.1: Number of adopted legislative acts or regulations harmonised with the EU acquis 4.2: Number of adopted legislative acts or regulations in the field of agriculture harmonised with the EU acquis</p>

4.3 Zkratky a vysvětlivky

AA	Asociační dohoda (Association Agreement)
CIB	Comprehensive Institution Building Programme
CPI	index vnímání korupce (Corruption Perceptions Index)
ČRA	Česká rozvojová agentura
DAC	Výbor pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee)
DCFTA	Dohoda o hluboké a komplexní zóně volného obchodu (Deep and Comprehensive Free Trade Area)
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
ENI	Evropský nástroj sousedství (The European Neighbourhood Instrument)
ENPARD	Evropský program sousedství pro zemědělství a rozvoj venkova (European Neighbourhood Programme for Agriculture and Rural Development)
GCF	Zelený klimatický fond (Green Climate Fund)
GEI	gruzínský lari (Georgian Lari)
GIZ	Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, German Society for International Cooperation)
HDP	hrubý domácí produkt
HND	hrubý národní důchod
CHKO	chráněná krajinná oblast
MIP	malé lokální projekty
MOIHSA	Ministerstvo práce, zdravotnictví a sociálních věcí Gruzie (Ministry of Labour, Health and Social Affairs in Georgia)
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
ODA	Official Development Assistance
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
ORS	Odbor rozvojové spolupráce MZV
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals)
VP	Východní partnerství

WB Světová banka (World Bank)

ZRS zahraniční rozvojová spolupráce

ZÚ zastupitelský úřad
